Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (пети състав)

12 април 2018 година*

„Арбитражна клауза — Персонал на международните мисии на Европейския съюз — Спорове относно трудови договори — Производства по вътрешно разследване — Закрила на пострадалите лица при съобщаване за случаи на тормоз — Договорна отговорност“

По дело T-763/16

PY, за когото се явяват S. Rodrigues и A. Tymen, адвокати,

ищец,

срещу

EUCAP Sahel Niger, за която се явяват E. Raoult и M. Vicente Hernandez, адвокати,

ответник,

с предмет искане на основание член 272 ДФЕС да бъде осъдена EUCAP Sahel Niger да заплати на ищеца обезщетение за вредите, които е претърпял поради нарушение на договорни задължения от страна на EUCAP Sahel Niger,

ОБЩИЯТ СЪД (пети състав),

състоящ се от: D. Gratsias, председател, A. Dittrich и P. G. Xuereb (докладчик), съдии,

секретар: G. Predonzani, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 26 октомври 2017 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: френски.

Решение

Обстоятелства по спора

1 EUCAP Sahel Niger (наричана по-нататък „Мисията“) е мисия по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО), създадена с Решение 2012/392/ОВППС на Съвета от 16 юли 2012 година относно мисия на Европейския съюз по линия на ОПСО в Нигер (EUCAP Sahel Niger) (ОВ L 187, 2012 г., стр. 48), последно изменено с Решение (ОВППС) 2017/1253 на Съвета от 11 юли 2017 г. (ОВ L 179, 2017 г., стр. 15).

2 Съгласно член 2 от Решение 2012/392, изменено с Решение (ОВППС) 2016/1172 на Съвета от 18 юли 2016 г. (ОВ L 193, 2016 г., стр. 106), в контекста на прилагането на стратегията на Европейския съюз за сигурност и развитие в Сахел Мисията има за цел да осигури възможност на органите на Нигер да определят и да прилагат своя собствена национална стратегия за сигурност. Мисията има също така за цел да допринесе за разработването на интегриран, мултидисциплинарен, съгласуван, устойчив и съобразен с правата на човека подход сред различните участници, свързани със сигурността в Нигер, в борбата с тероризма и организираната престъпност. Освен това Мисията подпомага централните и местните органи, както и силите за сигурност в Нигер при разработването на политики, техники и процедури за по-добър контрол и борба с незаконната миграция.

3 Съгласно член 7, параграф 3 от Решение 2012/392 Мисията наема международен и местен персонал на договорна основа, ако необходимите функции не могат да бъдат осигурени от персонала, командирован от държавите членки. Член 7, параграф 4 от посоченото решение предвижда, че условията на наемане на работа, както и правата и задълженията на членовете на международния и местния персонал се определят в договори, сключени между ръководителя на мисията и членовете на персонала.

4 Член 12а от Решение 2012/392, въведен с член 1, точка 6 от Решение 2014/482/ОВППС на Съвета от 22 юли 2014 година за изменение на Решение 2012/392 (ОВ L 217, 2014 г., стр. 31), предвижда, че в степента, необходима за изпълнението на последното решение, Мисията има правомощия да възлага поръчки за услуги и оборудване, да встъпва в договори и административни договорености, да наема персонал, да разполага с банкови сметки, да придобива активи и да се разпорежда с тях, да изпълнява задължения, както и да бъде страна в съдебни производства.

5 Ищецът PY е бивш член на персонала на Мисията. На 31 януари 2014 г. ищецът сключва с Мисията трудов договор за длъжността „служител по снабдяването“ за периода от 30 януари 2014 г. до 15 юли 2014 г. Впоследствие ищецът сключва втори трудов договор, който обхваща периода от 16 юли 2014 г. до 15 юли 2015 г., а след това и трети трудов договор за периода от 16 юли 2015 г. до 15 юли 2016 г.

6 Съгласно условията в трудовите договори на ищеца Кодексът за поведение и дисциплина на Мисията (наричан по-нататък „Кодексът за поведение“) е неразделна част от тези договори.

7 Кодексът за поведение определя, първо, редица правила за поведение, които трябва да се спазват от всички членове на персонала на Мисията (т. 1—6), включително задължението да не се подлагат други колеги на тормоз (т. 2.5) и на унизително третиране (т. 2.6), и второ, процедурата, която се следва при нарушаване на тези правила (т. 7 и 8).

8 Точка 2.5 от Кодекса за поведение има следното съдържание:

„Тормозът се различава от сексуалния тормоз по това, че не се основава непременно на пола. За разлика от унизителното третиране, обикновен инцидент може да се разглежда като съставляващ тормоз и това да е видно от редица видове поведение. В контекста на настоящия документ за тормоз се считат: всяко действие или поведение, включително думи, жестове или представяне, показване или разпространение на писмени текстове, снимки или всякакви други материали, ако това действие или поведение е нежелано от служителя и ако може основателно да се счита за обидно, унизително или заплашително“.

9 Точка 7.1, озаглавена „Уведомяване за нарушения“, предвижда следното:

„Нарушенията на правилата за поведение могат да доведат до налагане на дисциплинарни мерки и предприемане на дисциплинарни действия и следва да се установят подходящи процедури […]. Всеки член на Мисията има право и задължение да подаде писмена жалба до ръководителя на Мисията […] за всеки твърдян случай на нарушение на правилата за поведение, на неправомерни действия или на некомпетентност“.

10 Съгласно точка 8.4.1 от Кодекса за поведение при „докладвано или открито“ твърдяно нарушение на съответните правила заместник-ръководителят на Мисията следи за провеждането на предварително разследване и определя служител, който да разгледа случая. Съгласно точка 8.4.2 от Кодекса за поведение споменатият служител разглежда твърдения инцидент, като се запознава с гледните точки за инцидента съответно на жалбоподателя, на свидетели и на пострадали лица. Съгласно точка 8.4.4 от Кодекса за поведение в срок от десет дни на заместник-ръководителя на Мисията следва да се представи предварителен доклад от разследването. Ако докладът потвърди, че е налице нарушение на съответните правила, се образува задълбочено разследване в съответствие с точка 8.5 от Кодекса за поведение, вследствие на което се изготвя окончателен доклад от разследването. Ако в този доклад се потвърди наличието на нарушение на съответните правила, се свиква дисциплинарна комисия, за да разгледа дисциплинарните мерки, които следва да се наложат.

11 Съгласно член 21 от втория и третия трудов договор на ищеца споровете, произтичащи от или свързани с тези договори, са от компетентността на Съда на Европейския съюз на основание член 272 ДФЕС.

12 На 15 и 16 декември 2014 г. се провеждат заседания на създадената към Мисията комисия за оценка на офертите в процедура на договаряне за сключване на рамков договор за предоставяне на въздухоплавателни услуги в полза на Мисията. Ищецът е председател на тази комисия.

13 На 16 декември 2014 г., след като научава за инцидент, възникнал по време на тези заседания, ръководителят на отдела „Поддръжка на Мисията“ г-н G. изпраща на ищеца електронно писмо с искане за информация по въпроса.

14 Ищецът отговаря на това искане с електронно писмо от 16 декември 2014 г., в което обяснява, че е имал сериозен спор с друг член на комисията за оценка на офертите, г-н X., по повод на това дали едната от трите оценявани оферти отговаря на поставените от Мисията условия. Според ищеца г-н X. твърдял, че изразените от ищеца сериозни съмнения в това отношение се дължали на предубеждения на последния по отношение на предприятието, предложило посочената оферта. Ищецът добавя, че в крайна сметка комисията за оценка на офертите решава да поиска пояснения от въпросното предприятие. В електронното си писмо от 16 декември 2014 г. ищецът не разкрива самоличността на г-н X.

15 На 19 декември 2014 г. с оглед на поясненията, получени от въпросното предприятие, комисията за оценка на офертите решава, че неговата оферта не отговаря на изискваните в случая условия и препоръчва договорът да се възложи на друго предприятие. Докладът от 22 декември 2014 г., с който комисията за оценка на офертите уведомява Европейската комисия за резултатите от своята дейност, е подписан и от г-н Х.

16 На 7 февруари 2015 г. ищецът изпраща по електронна поща писмо до временния ръководител на администрацията на Мисията г-н М., за да го уведоми за определени действия от страна на г-н Х., които ищецът счита за „неподходящи между колеги, тъй като [са] […] неуважителни спрямо С[ъюза] […], други [о]тдели на [а]дминистрацията [и] някои членове на Мисията (включително и спрямо [него] самия)“. Първо, пред външни за Мисията лица, използвайки думата „тия“, г-н Х. го попитал къде били две жени, работещи за Мисията, които в този ден отсъствали. Според ищеца тази забележка лесно можело да се схване от свидетелите на случващото се като сексистка. Второ, г-н Х. влязъл в кабинета му, без да почука на вратата, и попитал с обвинителен и пренебрежителен тон „кой [бил] написал това“ по повод на формуляр на Мисията. Трето, г-н Х. влязъл в кабинета му с документ, без да почука на вратата, и провокативно и неуважително му задал въпроса „тук ли да оставя т’ва?“. Четвърто, г-н Х. намекнал пред ищеца, че считал правилата за оценяване в Мисията за „идиотски“ (или „дебилни“). В електронното си писмо ищецът посочва, че се е почувствал принуден официално да подаде жалба до ръководителя на Мисията.

17 В отговора си от 9 февруари 2015 г., с оглед на сериозността на изложеното в електронното писмо на ищеца, г-н М. му предлага три възможности за избор. Първата е да организира среща най-напред с ищеца, след това с г-н Х. и накрая с ищеца и г-н Х. с цел изясняване на случая и намиране на решение за в бъдеще. Втората е да организира среща най-напред с ищеца, след това с г-н Х. и накрая с ищеца, г-н Х. и представител от отдел „Човешки ресурси“ на Мисията с цел изясняване на случая и намиране на решение за в бъдеще. Доклад или докладна записка щели да бъдат изготвени и приложени към служебните досиета на ищеца и на г-н Х. Третата възможност е ищецът да подаде официална жалба до ръководителя на Мисията.

18 Ищецът отговаря на това електронно писмо същия ден, пак с електронно писмо. В него ищецът уведомява г-н М. за нов инцидент с г-н Х. Според ищеца последният влязъл в кабинета му, без да почука на вратата. Когато ищецът обяснил на г-н Х., че очаквал от него да чука на вратата, преди да влиза в кабинета му, същият „с пръста си описа[л] кръгове във въздуха от дясната страна на главата си (знак, който не се нуждае от обяснение)“. Ищецът добавя, че когато съобщил на г-н Х., че това е последният път, когато отваря вратата му, без да почука, същият го прекъснал и му заявил с широка усмивка „заплашваш ме“.

19 Със същото електронно писмо ищецът уведомява г-н М. също и че, тъй като се почувствал зле след този инцидент, потърсил медицинската сестра, която му дала лекарство. Той добавя, че почувствал лек световъртеж или в резултат от лекарството, или поради това, което определил като форма на „психически тормоз“, и следователно изобщо не бил в състояние да отговори на предложението на г-н М. Ищецът обаче уведомява същия, че се доверява на преценката му и ако г-н М. стигнел до извода, че е налице сериозен проблем, с който да бъде запознат ръководителят на Мисията, щял да му бъде признателен, ако го уведоми „и [от] [негово] име, докато [той] се почувства[л] по-добре, за да пода[де] официална жалба“. Ищецът добавя, че ако г-н М. счете, че може да се намери решение на административно равнище, той би предпочел естествено такова решение. Той обаче настоява в този случай г-н М. да обмисли временните мерки, които биха могли да бъдат взети за гарантиране на неговата закрила, а именно да се забрани на г-н Х. да влиза в кабинета му и да разговаря с него, докато бъде намерено решение.

20 В отговора си от 10 февруари 2015 г. г-н М. уведомява ищеца, че „[…] като изпълнява[щ] задължението за полагане на грижа и поради изложените [от него] сериозни факти, [той] не вижда[…] друга възможност, освен да изпрат[и] електронното [му] писмо на [ръководителя на

Мисията] и [на неговия заместник] като единствени органи в Мисията, които са компетентни и отговорни за Кодекса за поведение и за разглеждането на този вид дисциплинарни въпроси“. Електронното писмо е адресирано до ръководителя и заместник-ръководителя на Мисията.

21 По-късно през деня на 10 февруари 2015 г. г-н S., заместник-ръководител на Мисията, изпраща по електронната поща писмо до ръководителя на Мисията, за да го уведоми, че ищецът „се оплаква от поведението на г-н [X.]“ и че в резултат на събитията от последните дни ищецът „усеща влошаване на здравословното си състояние“. Г-н S. обяснява, че макар в подобна ситуация да е трудно да се установи какво се е случило в действителност, фактите, посочени от ищеца, изглежда не могат да не се вземат под внимание. Ето защо г-н S. уведомява ръководителя на Мисията, че „[з]а да се изясни всичко [по отношение на тези факти], [той] предлага[…] тези различни съобщения да се считат за жалба, която е основание за образуване на дисциплинарно производство“, и че „предварително[то] разследване ще позволи да се установи дали съобщеното е основателно“. Г-н S. добавя, че ако ръководителят на Мисията разпореди тази мярка, той ще предприеме необходимото за образуване на предварителното разследване относно твърденията за тормоз или за унизително третиране.

22 В електронно писмо, изпратено по-късно на 10 февруари 2015 г., ръководителят на Мисията изразява съгласието си с предложението на г-н S. Ръководителят на Мисията уведомява също г-н S., че счита също така за необходимо успоредно с предварителното разследване да се организира среща между г-н M., ищеца и г-н X.

23 След тази размяна на електронни писма обаче нито е образувано някакво предварително разследване, нито е проведена среща между г-н M., ищеца и г-н X.

24 В периодите от 19 юни до 6 юли 2015 г. и от 1 до 24 август 2015 г. ищецът е в отпуск.

25 В електронно писмо от 25 август 2015 г., изпратено до ръководителя на Мисията, ищецът посочва, че г-н M. е уведомил ръководителя на Мисията за сериозни нарушения, съставляващи психически тормоз от страна на г-н X., но че не е бил изслушан нито от ръководителя на Мисията, нито от дисциплинарна комисия. Твърдейки, че поведението на г-н X. спрямо него продължава да допринася за установяването на влошена работна среда, вредяща на неговото здраве, ищецът иска от ръководителя на Мисията да го уведоми за мерките, които възнамерява да вземе, за да се сложи край на това положение.

26 В същия ден ръководителят на Мисията отговаря, че е съобщил изложените от ищеца през февруари 2015 г. факти на заместник-ръководителя на Мисията в качеството му на отговарящ за дисциплината съгласно точка 8.4.1 от Кодекса за поведение и че тъй като не е имал никаква обратна информация от заинтересованите страни, е останал с впечатлението, че заместник-ръководителят на Мисията е успял да уреди този спор по взаимно съгласие. Ръководителят на Мисията добавя, че тъй като в този момент е констатирал, че нещата не стоят така, той е приел електронното писмо на ищеца от 25 август 2015 г. за официална жалба.

27 В електронно писмо от 28 август 2015 г., адресирано до ръководителя на Мисията, ищецът изтъква, че след заседанията на комисията за оценка на офертите, проведени през декември 2014 г., г-н X. е проявявал „омраза във всеки един момент, тъй като всяка дейност му дава[ла] повод да [го] позори, хули, злепоставя, да го унижава дори публично и пред [ръководения от него] състав“. Освен това ищецът уведомява Мисията, че на неуточнена дата през февруари или март 2015 г. г-н X. влязъл в кабинета му и проявил физическа агресия спрямо него, като разлял врял чай върху краката му.

28 С писмо от 28 август 2015 г. ръководителят на Мисията уведомява ищеца, че е решил да изпрати жалбата му от 25 август 2015 г. срещу г-н X. на „компетентния по дисциплинарни въпроси“ временен заместник-ръководител на Мисията. В същото писмо ръководителят на Мисията уведомява ищеца и че е взел решение да забрани на г-н X. да го доближава.

29 В електронно писмо от 30 август 2015 г. до ръководителя на Мисията ищецът посочва, че „потвърждава обвиненията за физическа агресия и [за] тормоз от страна на [г-н X.]“ и иска от адресата да счита това електронно писмо за официална жалба.

30 В удостоверение, издадено на 25 август 2015 г., лекар, с когото ищецът се консултира в Нигер, заключава, че здравословното състояние на ищеца налага седем дни отпуск. Във второ удостоверение от 27 август 2015 г. същият лекар пояснява, че психичното здравословно състояние на ищеца налага отдалечаването му от работната среда. След контролния преглед същия ден лекарят заключава, че няма подобрение, ищецът има психически страдания и е силно препоръчително да се върне във възможно най-кратки срокове в Европа за консултация с психиатър.

31 На 29 август 2015 г. ищецът напуска Мисията, за да постъпи в болница във Франция.

32 На 1 септември 2015 г. компетентният лекар в болницата, в която ищецът постъпва, му предписва отпуск до 14 септември 2015 г. На 9 септември 2015 г. психиатър, с когото ищецът се консултира, издава удостоверение, че същият не е в състояние да се върне на работа преди 25 септември 2015 г. Същият лекар продължава неколкократно срока на отпуска, последно до 16 юли 2016 г. В две от тези удостоверения, съответно от 14 октомври и от 26 ноември 2015 г., се посочва „сериозно депресивно състояние“.

33 С електронно писмо от 6 октомври 2015 г. Мисията уведомява ищеца, че съгласно член 15.3 от трудовия му договор, считано от 30 септември 2015 г., т.е. 30 дни след началото на отпуска му по болест, той вече няма да има право на никакво възнаграждение.

34 С електронно писмо от 8 октомври 2015 г. член на персонала на Мисията уведомява ищеца, че е определен да отговаря за предварителното разследване по жалбата му срещу г-н X., и пита ищеца дали може да се яви в Мисията за изслушване, а при отрицателен отговор дали има да му съобщи допълнителна информация и дали може да посочи имената на свидетелите, които желае да бъдат изслушани.

35 Ищецът предоставя допълнителна информация на Мисията чрез адвокатите си.

36 С писмо от 26 ноември 2015 г. ръководителят на Мисията уведомява ищеца, че дисциплинарното разследване срещу г-н X. вече е приключило, че дисциплинарният съвет на Мисията е установил нарушение на Кодекса за поведение и че е предложил да се наложи мярка на г-н X., и накрая, че е потвърдил решението на дисциплинарния съвет и е приложил тази мярка.

37 На 25 януари 2016 г. ищецът предявява пред Мисията чрез своите адвокати искане за обезщетение на основание на член 340, параграф 2 ДФЕС.

38 С писмо от 8 юни 2016 г. Мисията уведомява ищеца, че след 15 юли 2016 г. договорът му не може да бъде подновен.

39 На 11 юли 2016 г. с препоръчано писмо, изпратено на адреса във Франция, предоставен от ищеца на Мисията, същият е поканен да се яви на медицински преглед, насрочен за 13 юли 2016 г., във френски медицински кабинет по искане на Мисията. Писмото с тази покана е върнато обратно от пощенската служба на медицинския кабинет, тъй като не е потърсено от ищеца.

40 В електронно писмо от 15 юли 2016 г. Мисията уведомява ищеца за върнатото обратно писмо с поканата за медицински преглед. Тя му съобщава също така, че представените след 1 септември 2015 г. медицински удостоверения не отговарят на предвидените в трудовия му договор разпоредби и поради това Мисията поставя под съмнение тяхната валидност.

Производство и искания на страните

41 На 31 октомври 2016 г. ищецът предявява настоящия иск в секретариата на Общия съд.

42 В рамките на процесуално-организационните действия, предвидени в член 89, параграф 3 от Процедурния правилник, Общият съд иска Мисията да представи определен документ. Мисията изпълнява това искане в указания срок.

43 По предложение на съдията докладчик Общият съд (пети състав) решава да открие устната фаза на производството и в рамките на процесуално-организационни действия, предвидени в член 89, параграф 3 от Процедурния правилник, иска страните да отговорят на някои въпроси. Страните изпълняват това искане в указания срок.

44 Устните състезания и отговорите на страните на поставените от Общия съд въпроси са изслушани в съдебното заседание, проведено на 26 октомври 2017 г.

45 Ищецът моли Общия съд:

– да обяви иска за допустим и основателен,

– да признае отговорността на Мисията на основание член 340 ДФЕС,

– да му присъди обезщетение за претърпените имуществени вреди,

– да му присъди обезщетение за претърпените неимуществени вреди, оценени на 70 000 EUR,

– да осъди Мисията да заплати всички съдебни разноски.

46 Мисията иска от Общия съд:

– да отхвърли иска,

– да осъди ищеца да заплати съдебните разноски.

От правна страна

По предмета на спора

47 Съгласно текста на исковата молба ищецът иска по същество от Общия съд да осъди Мисията да заплати обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, причинени му поради несвоевременното образуване на разследване по подадените от него през декември 2014 г. и през февруари 2015 г. жалби за тормоз.

48 В писмото си от 28 август 2015 г., изпратено по електронна поща до ръководителя на Мисията, ищецът уведомява Мисията, че през февруари или март 2015 г. г-н X. е проявил спрямо него и физическа агресия. Твърдяната физическа агресия обаче не е спомената в нито едно от електронните писма от декември 2014 г. и от февруари 2015 г., които според ищеца представляват жалби за тормоз. Вярно е, че в електронното си писмо от 30 август 2015 г., изпратено и на ръководителя на Мисията, ищецът иска от Мисията да счита електронното му писмо от 28 август 2015 г. за официална жалба, отнасяща се по-конкретно за тази физическа агресия. Настоящият иск обаче не се отнася за действията, които Мисията е предприела вследствие на електронните писма от 28 и 30 август 2015 г. Ето защо в настоящия случай Общият съд следва да установи дали Мисията е изпълнила задълженията си единствено по отношение на жалбите за тормоз, с които ищецът счита, че я е сезирал през декември 2014 г. и през февруари 2015 г.

49 Видно от исковата молба, настоящият иск се отнася до договорната отговорност на Мисията по смисъла на член 340, параграф 1 ДФЕС, което впрочем ищецът потвърждава в отговора си от 10 октомври 2017 г. на писмените въпроси на Общия съд. Поради това доводите, изтъкнати от Мисията, за да докаже, че в конкретния случай необходимите условия, за да се ангажира извъндоговорната ѝ отговорност по смисъла на член 340, параграф 2 ДФЕС, не били изпълнени, са напълно неотносими.

По компетентността на Общия съд

50 Член 12a от Решение 2012/392, приложим от 16 юли 2014 г. съгласно член 2 от Решение 2014/482 (вж. т. 3 по-горе), предвижда правомощия на Мисията да сключва договори и да бъде страна в съдебни производства, като така ѝ предоставя правоспособност. Освен това, видно от член 7, параграфи 3 и 4 от Решение 2012/392, Мисията може да наема персонал на договорна основа и условията на работа, както и правата и задълженията на този персонал, се определят в договорите, сключени между ръководителя на Мисията и съответния член на персонала.

51 Съгласно член 272 ДФЕС Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася по силата на арбитражна клауза, съдържаща се в договор, отнасящ се към публичното или частното право, сключен от Съюза или от негово име. В случая първият трудов договор на ищеца с Мисията съдържа клауза, с която се възлага компетентност на съдилищата в Брюксел (Белгия). За сметка на това, както трудовият договор, сключен между Мисията и ищеца за периода от 16 юли 2014 г. до 15 юли 2015 г., така и този, сключен между същите две страни за периода от 16 юли 2015 г. до 15 юли 2016 г., съдържа клауза, с която се възлага компетентност на Съда на Европейския съюз. Тъй като фактите в основата на настоящия иск са настъпили през времето, в което са се прилагали последните два трудови договора, настоящият иск може да се предяви на основание член 272 ДФЕС. Освен това съгласно член 256, параграф 1 ДФЕС Общият съд е компетентен да се произнася като първа инстанция по исковете, посочени в член 272 ДФЕС.

52 Съгласно член 20 от последните два трудови договора, сключени между ищеца и Мисията, споровете относно тълкуването на тези договори следва да се разрешават чрез арбитраж. Този член обаче изрично предвижда, че това не засяга възможността за отнасяне на спора до Съда на Европейския съюз. Поради това разпоредбите на този член не са пречка ищецът да отнесе настоящия спор до Общия съд.

53 Освен това следва да се отбележи, че съгласно съдебната практика съдът на Съюза е компетентен да се произнася по искове или жалби, свързани с управлението на персонала от страна на мисиите по линия на ОПСО, дори когато това управление се отнася до дейност „на мястото на операциите“ (вж. в този смисъл решение от 19 юли 2016 г., H/Съвет и Комисия, C-455/14 P, EU:C:2016:569, т. 54—60).

54 Следователно Общият съд е компетентен да разгледа настоящия иск, което впрочем Мисията не оспорва.

По допустимостта

55 Мисията оспорва допустимостта на иска.

56 На първо място, по отношение на довода, изтъкнат от Мисията в съдебното заседание, че искът е недопустим, поради това че ищецът не бил спазил досъдебната процедура, достатъчно е да се отбележи, че доколкото този довод означава, че ищецът е длъжен да отправи искането си до Мисията, преди да предяви настоящия иск, при всички случаи това задължение в случая е изпълнено. Всъщност искането за обезщетение, което ищецът отправя до Мисията на 25 януари 2016 г., макар и формално основано на член 340, параграф 2 ДФЕС, е с идентичен на настоящия иск предмет.

57 На второ място, Мисията изтъква, че настоящият иск е недопустим в частта относно искането за обезщетение на твърдените вреди, причинени от решението ѝ, с което се прекратява изплащането на получаваната от ищеца заплата, считано от 30 септември 2015 г. (вж. т. 33 по-горе). След като не бил подал жалба по административен ред срещу това решение на Мисията, ищецът не можел повече да го оспорва чрез искане за обезщетение. В това отношение е достатъчно да се отбележи, че ищецът не основава иска си за обезщетение, като такъв, на вредата, свързана с решението на Мисията, с което се прекратява изплащането на получаваната от него заплата, считано от 30 септември 2015 г. Всъщност настоящият иск се отнася за вредите, произтичащи от това, че Мисията не е образувала разследване по жалбите за тормоз, с които ищецът счита, че е сезирал същата през декември 2014 г. и през февруари 2015 г., една от които вреди се изразява в прекратяване на изплащането на заплатата му. Следователно този довод трябва да се отхвърли, без да е необходимо произнасяне по въпроса дали ищецът е бил длъжен да подаде жалба по административен ред срещу решението, с което се прекратява изплащането на заплатата му, считано от 30 септември 2015 г.

58 На трето място, в отговора си от 11 октомври 2017 г. на писмените въпроси на Общия съд и в частта от писменото си становище относно френското право Мисията посочва, че при липсата на точни, обективни и съвпадащи факти, позволяващи да се презумира наличието на тормоз, Общият съд трябва да обяви иска за недопустим. В съдебното заседание и в отговор на въпрос на Общия съд Мисията изтъква, че този извод се налага независимо от приложимото в случая право. При всички случаи този довод трябва да се отхвърли, тъй като настоящият иск не се основава на вредата, свързана с твърдян тормоз, а на вредата, произтичаща от това, че Мисията не е образувала разследване по жалбите за тормоз, с които ищецът счита, че я е сезирал през декември 2014 г. и през февруари 2015 г.

59 На четвърто и последно място, доводът, който Мисията иска да изведе от съдържанието на електронното писмо, адресирано до ръководителя на Мисията на 30 август 2015 г., също трябва да се отхвърли. Вярно е, че в това електронно писмо ищецът посочва, че „категорично потвърждава, че не подава жалба“ относно „това, че разпореденото [от ръководителя на Мисията] предварително разследване не е проведено или е проведено без [неговите] свидетелски показания“. Както обаче ищецът изтъква в съдебното заседание, тази забележка не може да се счита за отказ от възможността да предяви иск пред Общия съд. Всъщност, за да може да постави под въпрос допустимостта на даден иск, такъв отказ трябва да бъде ясен и недвусмислен. Настоящият случай обаче не е такъв. В това отношение е достатъчно да се отбележи, че в цитираната от Мисията забележка изобщо не се посочва възможността за предявяване на иск пред Общия съд.

60 С оглед на изложеното по-горе настоящият иск трябва да се приеме за допустим.

По същество

По приложимото право

61 Съгласно член 340, параграф 1 ДФЕС договорната отговорност на Съюза се регулира от правото, приложимо по отношение на съответния договор.

62 В случая в трудовите договори на ищеца не се уточнява приложимото към тях право.

63 В отговор на въпрос на Общия съд в това отношение ищецът основно твърди, че разпоредбите на посочените договори, включително тези от Кодекса за поведение, и актовете на Съюза, по силата на които са сключени тези договори, са правното основание за отговорността на Мисията. При условията на евентуалност следвал да се вземе предвид Гражданският кодекс на Нигер, и по-специално член 1134, първа алинея от него.

64 От своя страна Мисията посочва, че договорната ѝ отговорност следва от трудовите договори, които е сключила с ищеца. Ако по изключение Общият съд трябвало да разгледа националното право в това отношение, относими били разпоредбите на френското право, и по-специално тези на френския Code du travail (Кодекс на труда).

65 В съдебното заседание, в отговор на въпросите на Общия съд във връзка с това, страните потвърждават, че според тях, за да се разгледа евентуалната договорна отговорност на Мисията, достатъчно е да се разгледат съответните трудови договори, включително разпоредбите от Кодекса за поведение, и не е необходимо да се взема предвид национално право.

66 Общият съд счита, че настоящият иск действително може да се разгледа само въз основа на съответните трудови договори, включително въз основа на разпоредбите от Кодекса за поведение, който е неразделна част от тези договори, и с оглед на общите принципи на правото на Съюза в областта на ангажирането на договорната отговорност. Съгласно тези принципи трябва да бъдат изпълнени три условия, за да бъде уважен иск за договорна отговорност, а именно, най-напред, съответната институция да не е изпълнила договорните си задължения, след това, ищецът да е претърпял вреда, и накрая, да е налице причинно-следствена връзка между поведението на тази институция и тази вреда.

67 Следователно не е необходимо да се разглежда въпросът дали, както твърди в съдебното заседание ищецът, доказателствата, които Мисията е представила, за да обоснове евентуалното прилагане на френското право, са недопустими.

По нарушаването от Мисията на договорните задължения

68 Ищецът твърди, че макар с електронните си писма от 17 декември 2014 г. и от 7 и 9 февруари 2015 г. да е сезирал Мисията с жалби за тормоз, на който е станал жертва от страна на колега, Мисията не е дала ход на тези жалби в нарушение на редица разпоредби по точка 8.4 от Кодекса за поведение.

69 Според ищеца това нарушение се характеризира с обстоятелството, от една страна, че в електронното си писмо от 10 февруари 2015 г. самият заместник-ръководител на Мисията, г-н S., е приел, че електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. трябва да се считат за официална жалба за тормоз, и поради това е предложил образуване на предварително разследване, а от друга страна, че още същия ден това предложение е било изрично одобрено от ръководителя на Мисията. Във връзка с това решение за образуване на предварително разследване обаче не са били предприети каквито и да било последващи действия.

70 В това отношение ищецът изтъква, че съгласно точка 8.4.1 от Кодекса за поведение, когато бъде съобщено за нарушение на разпоредбите на Кодекса, задължително се образува предварително разследване. Следователно на Мисията не била оставена свобода на преценка, след като вече се е запознала с подадената от ищеца информация и я е счела за официална жалба.

71 Следователно Мисията нарушила особено сериозно договорните разпоредби, и то определените от самата нея относно доброто поведение и вътрешните разследвания. Тези разпоредби имали за цел закрилата на членовете на персонала на Мисията, и по-специално закрилата им в случаи на тормоз или заплахи от страна на колеги.

72 Ищецът добавя, че в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г. вече е подчертал, че положението, в което се намира по това време, е довело до влошаване на здравословното му състояние, за което заместник-ръководителят на Мисията е уведомил ръководителя на Мисията.

73 Мисията оспорва тези доводи.

74 Видно от точка 8.4.1 от Кодекса за поведение, при докладвано или открито твърдяно нарушение, по-специално на разпоредбите на този кодекс, се образува предварително разследване. От това следва, както твърди ищецът, че в такъв случай образуването на предварително разследване е задължително и в това отношение Мисията няма свобода на преценка.

75 Освен това следва да се отбележи, че разпоредбите на точка 8.4.1 от Кодекса за поведение следва да се тълкуват във връзка с разпоредбите на точка 7.1, съгласно които членовете на персонала на Мисията имат право и задължение да подадат писмена жалба до ръководителя на Мисията за всеки твърдян случай на нарушение на правилата за поведение, неправомерни действия или некомпетентност (вж. т. 9 по-горе). Видно от тези разпоредби, член на персонала на Мисията, който счита, че е станал жертва на тормоз и иска да се образува предварително разследване в тази връзка, трябва да подаде писмена жалба до ръководителя на Мисията. Тъй като в точка 8.4.3 от Кодекса за поведение става дума за „обвинен член на персонала“ в този контекст, ясно е, че жалбата трябва да се отнася за конкретно определено лице.

76 Първо, що се отнася до електронното писмо на ищеца от 17 декември 2014 г., тези условия очевидно не са изпълнени.

77 На първо място, безспорно е, че в това електронно писмо ищецът не разкрива самоличността на г-н X. Фактът, че съгласно електронното писмо става дума за оценител, който е член на конкретно определена от ищеца комисия за оценка на оферти, състояща се само от трима оценители, от които двама мъже, не променя този извод.

78 На второ място, макар в електронното си писмо от 17 декември 2014 г. да критикува остро поведението на г-н X. по време на разискванията в рамките на комисията за оценка на офертите, ищецът не отправя конкретен упрек, който да оставя впечатление, че счита поведението на г-н X. за съставляващо тормоз. Вярно е, че в исковата молба ищецът твърди, че в електронното си писмо от 17 декември 2014 г. е съобщил за конфликт на интереси, засягащ г-н X., по отношение на процедурата на договаряне, предмет на разискванията в рамките на комисията за оценка на офертите. Освен че електронното му писмо от 17 декември 2014 г. не сочи нищо в този смисъл, ищецът по никакъв начин не обяснява как такъв конфликт на интереси е могъл да доведе до тормоз. При всички положения ищецът не обяснява как обстоятелството, че Мисията не е образувала предварително разследване във връзка с такъв конфликт на интереси, евентуално е могло да доведе до ангажиране на договорната ѝ отговорност спрямо него.

79 На трето място, следва да се отбележи, че в електронното си писмо от 17 декември 2014 г. ищецът посочва, че е готов да изготви „подробен доклад с обстоятелства“ за ръководителя на Мисията, ако адресатът на писмото поиска това. Ищецът обаче не твърди, че впоследствие е изпратил на ръководителя на Мисията такъв доклад или че е подал жалба до него срещу поведението на г-н X. в съответната комисия за оценка на офертите.

80 На четвърто и последно място, следва да се отбележи, че в исковата молба самият ищец твърди, че за пръв път през февруари 2015 г. е съобщил за случай на психически тормоз.

81 Второ, що се отнася до електронното писмо, което на 7 февруари 2015 г. ищецът изпраща на временния ръководител на администрацията на Мисията г-н M., следва да се отбележи, че в това писмо ищецът посочва името на г-н X., обръща внимание на някои действия на последния, които счита за неподходящи, и изразява надежда, че може да се намери решение. Следва обаче и да се отбележи, че в това електронно писмо ищецът само иска съдействие от г-н M. вследствие на поведението на г-н X., обяснявайки, че е стигнал до извода, че към този момент не се чувства длъжен да подаде официална жалба до ръководителя на Мисията. Поради това електронното писмо от 7 февруари 2015 г. само по себе си не може да се счита за жалба по смисъла на точка 7.1 от Кодекса за поведение.

82 Трето, що се отнася до електронното писмо, което на 9 февруари 2015 г. ищецът изпраща на г-н M., следва да се отбележи, че то представлява отговор на ищеца на електронното писмо от 9 февруари 2015 г., с което пък г-н M. отговаря на неговото електронно писмо от 7 февруари 2015 г. В този отговор г-н M. предлага на ищеца три възможности, включително и тази да подаде официална жалба до ръководителя на Мисията. Както правилно отбелязва Мисията в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г., ищецът обаче не избира нито една от тези възможности, изразявайки все пак предпочитание за намиране на разрешение на административно равнище. Освен това фактът, че в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г. ищецът посочва възможността временният ръководител на администрацията на Мисията да уведоми ръководителя на Мисията за проблемите с г-н X., „докато се почувства по-добре, за да подаде официална жалба“, дава основание да се твърди, че той самият е смятал, че още не е подал такава жалба. Накрая, следва да се отбележи, че електронното писмо от 9 февруари 2015 г. не е изпратено до ръководителя на Мисията, макар съгласно точка 7.1 от Кодекса за поведение жалба за тормоз да е трябвало да бъде подадена до него.

83 Въпреки тези обстоятелства според Общия съд е било едновременно законосъобразно и уместно Мисията да счита електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г., разглеждани заедно, за официална жалба.

84 На първо място, следва да се отбележи, че в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г., противно на това, което изтъква Мисията, ищецът е уточнил, че се смята за жертва на „психически тормоз“ от страна на г-н X.

85 На второ място, въпреки че не е избрал изрично една от трите предложени му възможности, в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г. ищецът уведомява г-н М., че след инцидента, споменат в това електронно писмо, се е почувствал зле и е потърсил медицинската сестра, която му е дала лекарство. Ищецът добавя, че е почувствал лек световъртеж в резултат или на лекарството, или на това, което определя като форма на психически тормоз, и следователно изобщо не е бил в състояние да отговори на предложението на г-н М. Освен това той посочва възможността ръководителят на Мисията да бъде уведомен за неговите проблеми с г-н Х., докато се почувства по-добре, за да подаде официална жалба. От тези съображения следва, че ищецът е смятал, че е жертва на тормоз, че е имал здравословни проблеми, свързани с този тормоз, и че здравословното му състояние не му е позволявало към онзи момент да подаде официална жалба. Очевидно е, че Мисията е трябвало да вземе предвид тези допълнителни обстоятелства, за да реши какви последващи действия да предприеме във връзка с електронното писмо на ищеца от 9 февруари 2015 г. По-конкретно, заради задължението си за полагане на грижа Мисията е трябвало да вземе предвид обстоятелството, че макар твърдян случай на тормоз да е бил установен от член на нейния персонал, към съответния момент той не е бил в състояние да подаде жалба за тормоз по надлежния ред поради здравословни проблеми, които според същото лице са свързани с този случай на тормоз.

86 На трето място, в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г. ищецът подчертава, че се е доверил на преценката на г-н М. и ако г-н М. стигнел до извода, че е налице сериозен проблем, с който да бъде запознат ръководителят на Мисията, щял да му бъде признателен, ако го уведоми за това. От това следва, че ищецът се осланя на преценката на г-н М., що се отнася до последващите действия във връзка с електронните му писма. Следователно в това отношение трябва да се вземе предвид и конкретната преценка по случая на г-н М.

87 На четвърто място, следва да се отбележи, че в отговора си от 10 февруари 2015 г. г-н М. е уведомил ищеца, че „като изпълнява[щ] задължението за полагане на грижа и поради изложените [от него] сериозни факти, [той] не вижда друга възможност, освен да изпрат[и] електронното [му] писмо на [ръководителя на Мисията] и [на неговия заместник], като единствени органи в Мисията, които са компетентни и отговорни за Кодекса за поведение и за разглеждането на този вид дисциплинарни въпроси“.

88 Що се отнася до електронното писмо от 10 февруари 2015 г. на г-н М. и предприетите във връзка с него последващи действия, трябва да се отбележи следното.

89 Първо, електронното писмо на г-н М. от 10 февруари 2015 г. е изпратено както до ръководителя, така и до заместник-ръководителя на Мисията. Освен това, видно от материалите по преписката, двете електронни писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. действително са изпратени на ръководителя на Мисията на 10 февруари 2015 г. Макар обаче точка 7.1 от Кодекса за поведение да предвижда жалбите, които са посочени в нея, да се подават до ръководителя на Мисията, тя не уточнява дали жалбоподателят трябва задължително да подава жалбата пряко до ръководителя на Мисията и дали е изключена възможността трето лице да подаде такава жалба, предадена му от жалбоподателя, със съгласието на последния, до ръководителя на Мисията.

90 Второ, видно от електронното писмо на г-н М. от 10 февруари 2015 г., и противно на това, което изтъква Мисията, същият не само уведомява ръководителя на Мисията относно проблемите на ищеца с г-н Х. в очакване на официалната жалба, която ищецът е можел евентуално да подаде до ръководителя на Мисията. Обратно, от текста на това електронно писмо ясно е видно, че г-н М. е бил на мнение, че в случая това е дисциплинарен въпрос, който е трябвало да бъде разгледан от компетентните органи на Мисията. Всъщност, ако г-н М. е искал само да уведоми ръководителя на Мисията за проблемите на ищеца, нямаше да има нужда да изпраща писмото

с копие до заместник-ръководителя на Мисията и да подчертава, че двамата адресати са „единствените органи в Мисията, които са компетентни и отговорни за Кодекса за поведение и за разглеждането на този вид дисциплинарни въпроси“.

91 Трето, следва да се отбележи, че в електронно писмо, изпратено до ръководителя на Мисията по-късно на 10 февруари 2015 г., заместник-ръководителят на Мисията, г-н S., констатира, че ищецът се оплаква от поведението на г-н X. и предлага електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. да се считат за жалба, която е основание за образуване на дисциплинарно производство. Г-н S. добавя, че ако ръководителят на Мисията разпореди тази мярка, той ще предприеме необходимото за образуване на предварителното разследване относно твърденията за тормоз или за унизително третиране. Освен това следва да се отбележи, че в отговора си от 10 февруари 2015 г. до заместник-ръководителя на Мисията нейният ръководител изразява съгласието си с направеното от заместник-ръководителя предложение. Видно от тази размяна на електронни писма, както ръководителят на Мисията, така и неговият заместник са на мнение, че електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. е можело и е трябвало да се считат за жалба по смисъла на Кодекса за поведение и е трябвало да бъде образувано предварително разследване.

92 Фактът, че в случая става дума за вътрешна размяна на писма, за която ищецът е узнал едва в края на август 2015 г., изобщо не е от значение в това отношение, тъй като важен в случая е начинът, по който Мисията тълкува електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. Същият извод се налага и по отношение на довода на Мисията, че ръководителят на Мисията нямал правомощия да разпореди образуване на предварително разследване. Дори случаят да е бил такъв, обратно на предположението, на което самият заместник-ръководител на Мисията се е основал в електронното си писмо от 10 февруари 2015 г., това не променя извода, че както ръководителят на Мисията, така и неговият заместник са считали, че в случая е трябвало да бъде образувано предварително разследване. Поради това не е необходимо да се разглежда дали този довод на Мисията при всички случаи следва да се отхвърли като несвоевременно изтъкнат, и следователно като недопустим, както твърди ищецът в съдебното заседание.

93 Четвърто, тъй като е видно от електронното писмо на г-н M. от 10 февруари 2015 г., че той е щял да изпрати електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. на ръководителя на Мисията и на неговия заместник, за да могат същите да предприемат действията, предвидени в Кодекса за поведение, изобщо не е било необходимо ищецът да предприема допълнителни действия в това отношение. По-специално, вече не е било необходимо самият ищец да отнася този въпрос до ръководителя на Мисията, подавайки официална жалба, в която да възпроизведе фактите, изложени в електронните му писма от 7 и 9 февруари 2015 г. Впрочем в електронното писмо на г-н M. не се посочва, че такава допълнителна жалба е била необходима. Същото важи и по отношение на размяната на електронни писма на 10 февруари 2015 г. между ръководителя на Мисията и неговия заместник.

94 На пето и последно място, следва да се отбележи, че в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г. ищецът настоява, че в случай че г-н M. счете, че може да разреши случая на административно равнище, следва да обмисли временните мерки, които могат да бъдат взети за гарантиране на неговата закрила, а именно да се забрани на г-н X. да влиза в кабинета му и да разговаря с него, докато бъде намерено разрешение. Безспорно е обаче, че в онзи момент не са били предприети последващи действия по това искане. Ако обаче Мисията е била на мнение, че ищецът е трябвало да подаде и официална жалба до ръководителя на Мисията, което да позволи образуването на предварително разследване, тя е трябвало да вземе отношение по това искане в очакване на официалната жалба.

95 Тези съображения не се поставят под въпрос от обстоятелството, че в електронното си писмо от 30 август 2015 г. ищецът иска от ръководителя на Мисията да счита това електронно писмо за официална жалба. Всъщност, видно от посоченото в точки 91—93 по-горе, както

ръководителят на Мисията, така и неговият заместник считат, че електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. съставляват официална жалба и че е трябвало да бъде образувано предварително разследване, така че на този етап не е било необходимо ищецът да предприема допълнителни действия.

96 С оглед на изложеното Общият съд счита, че фактът, че след електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. не е образувано предварително разследване, представлява нарушение на точка 8.4 от Кодекса за поведение, а следователно и нарушение на договорни задължения по вина на Мисията.

97 Нито един от останалите доводи на Мисията, изтъкнати срещу този извод, не е убедителен.

98 На първо място, Мисията се позовава на обяснението, изложено от ръководителя ѝ в електронното му писмо до ищеца от 25 август 2015 г., а именно че, след като не получил отговор от заинтересованите страни, останал с впечатлението, че заместник-ръководителят на Мисията е успял да уреди спора между ищеца и г-н X. по взаимно съгласие. Мисията обаче не отрича, че такова уреждане не се е състояло. При всички случаи и както правилно посочва ищецът, ръководителят на Мисията е трябвало да се осведоми за хода на предварителното разследване, за образуването на което той се е съгласил със своя заместник.

99 На второ място, Мисията отбелязва, че предварително разследване не било необходимо, тъй като твърдените от ищеца факти не съставлявали случай на тормоз и не били подкрепени с достатъчно доказателства. Този довод трябва да се отхвърли. От една страна, Мисията не е установила, че фактите, изложени в електронните писма от 7 и 9 февруари 2015 г., не може да представляват тормоз по смисъла на точка 2.5 от Кодекса за поведение. От друга страна, от Кодекса за поведение не произтича по никакъв начин, че образуването на предварително разследване е оправдано само когато жалбоподателят вече е представил достатъчно доказателства, за да се установи, че действително е бил упражнен тормоз.

100 На трето място, Мисията изтъква, че от февруари до август 2015 г. ищецът не е поискал информация относно разследването, което според него е трябвало да започне през февруари 2015 г. Мисията обаче не обяснява как този факт би могъл да бъде релевантен за отговора на въпроса дали е извършила нарушение на договорни задължения, като не е образувала такова предварително разследване във връзка с електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. Същият извод се налага по отношение на довода на Мисията, че през периода февруари—август 2015 г. ищецът не е сигнализирал за никакви проблеми и не е уведомил Мисията за евентуална необходимост от психологическа подкрепа.

101 На четвърто и последно място, изтъкнатият от Мисията факт, че тя не е прекратила последния трудов договор на ищеца, въпреки че е можела да го направи поради действия на ищеца, които тя счита, че могат да бъдат квалифицирани като тежко нарушение — а именно обиди и клеветнически изявления, които той отправил в електронни писма, изпратени до Мисията на 28 и 30 август 2015 г. — е абсолютно ирелевантен за отговора на въпроса дали Мисията е извършила нарушение на договорни задължения, като през февруари 2015 г. не е образувала предварително разследване.

По видовете вреди, претендирани от ищеца

102 Първият вид вреда, предявена от ищеца, е неимуществена. Поради пасивното поведение на Мисията той продължавал да понася тормоз през периода февруари—август 2015 г., което можело и трябвало да бъде избегнато. Според ищеца за това „слизане в ада“ говори по-специално тежкото му здравословно състояние към момента на напускането на Мисията, а също и лекарствената терапия, която лекарите е трябвало да му назначат. Неимуществената

вреда се изразявала и в последиците от медицинска гледна точка, свързани с този тормоз, т.е. сериозно депресивно състояние, от което винаги щял да страда, назначеното му поради това лекарствено лечение и принудителното неосъществяване на професионална дейност поради отпуските по болест.

103 Тази неимуществена вреда била утежнена от поведението на Мисията по време на отпуските на ищеца. От една страна, тя не предприела никакви действия, за да може той да се върне на работа. Напротив, Мисията изчакала до 11 юли 2016 г., за да изпрати на официалния му адрес покана за предполагаем медицински преглед, впрочем почиващ на съмнителна нормативна основа, който е трябвало да се проведе само два дни по-късно, като отлично знаела, че той в действителност пребивава другаде. От друга страна, Мисията поставила под въпрос валидността на всичките му медицински удостоверения, поради това че те били изпратени по електронна поща, въпреки че след получаването на първото от тях тя била потвърдила, че не е необходимо изпращането им по пощата. Подобно поведение било лишено от проява на всякаква грижа, изпълнено с недобросъвестност и нелоялно. Така Мисията допринесла за утежняване на неимуществената вреда, претърпяна от ищеца.

104 Според ищеца неимуществените вреди, които той е претърпял, могат да се оценят ex æquo et bono на сума в размер на 70 000 EUR.

105 Вторият вид вреда, предявена от ищеца, е имуществена. Мисията трябвало да му изплати обезщетение за вреди в размер, равностоен на дължимите му възнаграждения за периода от 29 септември 2015 г. — датата, на която изплащането на възнаграждение е прекратено поради отпуските — до 15 юли 2016 г. — датата, на която третият му трудов договор с Мисията се прекратява, както и лихви и възстановяването на правото му на отпуск. Всъщност отпуските по болест се дължали на влошаването на здравословното му състояние, свързано с тормоза на работното място, на който бил подложен. Дължимата сума за загубата на възнаграждение на ищеца за периода от 1 септември 2015 г. до 15 юли 2016 г. възлизала общо на 73 774 EUR.

106 Според ищеца третият вид вреда, също така имуществена, се изразявала в загубата на възможност за подновяване на договора му. Всъщност договорът му не бил подновен само поради невъзможността да се оцени изпълнението на служебните му задължения. Предвид отличното изпълнение от негова страна на тези задължения в миналото и продължаващата необходимост в Мисията от услугите на служител по снабдяването възможността договорът му да бъде подновен за още една година трябвало да бъде оценена най-малко на 80 %. Ето защо следвало да бъде присъдено обезщетение в размер на 80 % от възнагражденията, които ищецът щял да получава, ако договорът му бил подновен.

107 Мисията оспорва тези доводи на ищеца.

108 В това отношение следва да се отбележи, че що се отнася до здравословното състояние на ищеца, както отбелязва Мисията, в действителност той не е представил медицинска експертиза в подкрепа на искането си за обезщетение.

109 Видно обаче от материалите по преписката, лекарят, с когото се е консултирал ищецът в Нигер към края на август 2015 г., е констатирал, че той е имал психически страдания. Освен това, видно от същите материали, ищецът е бил в отпуск по болест от 25 август 2015 г. до прекратяването на трудовия му договор с Мисията през юли 2016 г. Накрая, от това следва, че в удостоверенията, с които се предписват отпуските, психиатърът, с когото ищецът се е консултирал във Франция, два пъти посочва „сериозно депресивно състояние“.

110 Вярно е, че видно от материалите по преписката, здравословното състояние на ищеца не е било такова, че да се наложи настаняване в болница в Нигер или във Франция. Вярно е също, че не е доказано твърдението на ищеца, че тежкото му здравословно състояние в края на август 2015 г.

се потвърждава от лекарствената терапия, която се е наложило лекарите да му назначат, тъй като в представените от ищеца на Общия съд медицински удостоверения не се споменава лекарствена терапия. Това обаче не променя факта, че видно от документите, предоставени на Общия съд, е налице значително влошаване на здравословното състояние на ищеца и че то е настъпило, след като с електронните си писма от 7 и 9 февруари 2015 г. той е обърнал внимание на Мисията към случай, който той считал за тормоз спрямо него от страна на г-н X.

111 При тези обстоятелства Общият съд счита, че наличието на неимуществена вреда, свързана с това влошаване на здравословното състояние на ищеца, не може да се отрече.

112 Що се отнася до твърдяната от ищеца имуществена вреда, безспорно е, че изплащането на заплатата му е прекратено на 29 септември 2015 г. и следователно той загубва останалата част от възнаграждението, дължимо му в съответствие с последния му трудов договор до неговото прекратяване, ако е бил в състояние да продължи да работи, както и правото си на отпуск за този период. Вярно е, че член 15.7 от последния трудов договор на ищеца предвижда отсъствията по болест да се считат за равняващи се на действително полагане на труд само в продължение най-много на 30 календарни дни, след което съответно предвидените в договора права отпадат. Фактът обаче, че въпросната разпоредба позволява или дори задължава Мисията да прекрати изплащането на получаваната от ищеца заплата, по никакъв начин не променя извода, че последният следователно е загубил заплатата, която е щял да получава, и вследствие на това е претърпял имуществена вреда.

113 Що се отнася до възможността да сключи нов трудов договор, вярно е, че ищецът не се ползва с придобито право на подновяване на трудовия си договор с Мисията. Тя обаче не поставя под въпрос довода на ищеца, че с оглед на отлично изпълняваните от него служебни задължения в миналото и продължаващата необходимост от вида услуги, които е предоставял, възможността договорът му да бъде подновен за още една година е трябвало да бъде оценена на най-малко 80 %. Всъщност в това отношение Мисията изтъква само, че малкото време, през което ищецът е работил през обхванатия от третия му трудов договор период, не ѝ е позволило да извърши оценка на изпълнението на служебните му задължения с оглед на евентуално подновяване на неговия договор. Ищецът обаче твърди, че именно извършеното от Мисията нарушение на договорни задължения е засегнало здравословното му състояние по такъв начин, че не му е било възможно да се върне на работа. При тези обстоятелства не може да се отрече и наличието на имуществени вреди, що се отнася до загубата на възможност да сключи нов договор.

114 Другите доводи, изтъкнати от Мисията в този контекст, не могат да поставят под въпрос този извод.

115 Първо, с довода на Мисията, че от началото на 2015 г. ищецът не е криел от колегите си, че търси начин да напусне Мисията, освен че не е подкрепен с нито едно конкретно обстоятелство, не може да се оспори изводът, че през периода февруари—август 2015 г. е настъпило значително влошаване на здравословното състояние на ищеца.

116 Второ, фактът, че през периода февруари—август 2015 г. ищецът изобщо не е уведомил Мисията за евентуално психично неразположение и че преди август 2015 г. не е поискал от Мисията информация относно последващите действия във връзка с електронните му писма от 7 и 9 февруари 2015 г., също не може да постави под въпрос този извод.

117 Трето, очевидно същият извод се налага относно довода на Мисията, че ищецът организирал заминаването си от Мисията към края на август 2015 г. по начин, подсказващ, че не възнамерявал да се върне.

118 Освен това Мисията излага някои доводи, които се отнасят до времето след напускането на работа от ищеца в края на август 2015 г. От една страна, Мисията поддържа, че ищецът не е приел искането ѝ да се яви на медицинска експертиза с цел да се прецени здравословното му състояние и евентуалната му неработоспособност. От друга страна, отсъствието на ищеца от мястото му на работа било необосновано и следователно не можело да даде право на компенсаторно обезщетение, тъй като ищецът не представил валидни и подлежащи на проверка медицински удостоверения, пребивавал на неизвестно за Мисията място и било невъзможно да се извърши медицинска експертиза или медицински преглед по вина на ищеца. Общият съд обаче счита, че е необходимо да се разгледат тези доводи само ако ищецът може да докаже причинно-следствената връзка между нарушението на договорни задължения от Мисията и неимуществените и имуществените вреди, които е претърпял след напускането на Мисията — въпрос, който ще бъде разгледан по-долу.

По причинно-следствената връзка

119 Ищецът изтъква, че поради пасивното поведение на Мисията тормозът, за който съобщил още през февруари 2015 г., продължил, засилил се и довел до отпуска по болест, считано от 25 август 2015 г. Установено било, че този отпуск по болест се дължал по-специално на квалифицирано като сериозно депресивно състояние, свързано с тормоза на работното място. Последният аспект, подчертан от лекаря на ищеца, доказвал в достатъчна степен причинно-следствената връзка между нарушаването от Мисията на договорните ѝ задължения и претърпените от ищеца вреди. Ищецът добавя, че през февруари 2015 г. за пръв път му били предписани антидепресанти, и то въпреки години служба в мисии в често враждебна среда. Освен това първи отпуск по болест му е бил предписан за периода 9—13 февруари 2015 г., т.е. точно след като съобщил за пръв път за психическия тормоз.

120 Мисията оспорва доводите на ищеца. Според нея няма причинно-следствена връзка между поведението ѝ и твърдяната вреда.

121 От съдебната практика следва, че Съюзът може да носи извъндоговорна отговорност за вреда само ако тя произтича достатъчно пряко от неправомерното поведение на съответната институция (вж. решение от 24 октомври 2000 г., Fresh Marine/Комисия, T-178/98, EU:T:2000:240, т. 118 и цитираната съдебна практика, определение от 9 ноември 2016 г., Jenkinson/Съвет и др., T-602/15, EU:T:2016:660, т. 49). Общият съд счита, че същото се отнася и за договорната отговорност на Съюза.

122 На първо място, следва да се провери наличието на пряка връзка между поведението на Мисията и претърпените от ищеца неимуществени вреди.

123 В това отношение Общият съд констатира, че ищецът не е представил никакъв документ, който недвусмислено да доказва, че в случая неимуществените вреди са били причинени от нарушение на договорни задължения на Мисията. По-специално, от представените от ищеца доказателства не се установява, противно на това, което той твърди, че неговият лекар е констатирал, че влошаването на здравословното му състояние било свързано с тормоза на работното място. Фактът, че в удостоверението от 14 октомври 2015 г. психиатърът, който го е прегледал, е отбелязал, че ищецът се оплаква от тормоз на работното място, не представлява такава констатация, тъй като става дума за забележка на ищеца, по която неговият лекар не е изразил становище.

124 Следва обаче да се вземат под внимание следните аспекти в този контекст.

125 Първо, в електронното си писмо от 9 февруари 2015 г. ищецът е уведомил Мисията за здравословните си проблеми вследствие на свързания с г-н X. инцидент, изложен в същото електронно писмо. Освен това, видно от представените от ищеца доказателства, впоследствие му е предписан първи отпуск по болест за периода 9—13 февруари 2015 г. При тези обстоятелства Мисията не е можела да не знае, че непредприемането на подходящи последващи действия във връзка с електронните писма на ищеца от 7 и 9 февруари 2015 г. може да доведе до опасност от допълнително влошаване на здравословното му състояние. В този контекст следва да се отбележи, че когато към края на август 2015 г. е образувано предварително разследване, по същото време ръководителят на Мисията е взел решение да забрани, с незабавно действие, на г-н X. да се доближава до ищеца.

126 Второ, както бе отбелязано (вж. т. 110 по-горе), безспорно е, че в края на август 2015 г. е настъпило значително влошаване на здравословното състояние на ищеца и че според същия това влошаване е в резултат от факта, че през февруари 2015 г. не е било образувано предварително разследване. Мисията наистина отбелязва, че това влошаване би могло да е или по причина, различна от тормоз, или поради факта че не е образувала предварително разследване през февруари 2015 г. В това отношение Мисията поддържа, че в удостоверенията от лекаря, с когото ищецът се е консултирал в Нигер към края на август 2015 г., като причини за влошаването на здравословното му състояние се посочвали условията на живот в Мисията. Този довод обаче не се подкрепя от посочените удостоверения, в които въпросният лекар само е констатирал, че ищецът има психически страдания и че здравословното му състояние налага отдалечаване от работната му среда.

127 Трето, Мисията признава, че въз основа на образуваното от нея в края на август 2015 г. разследване стигнала до извода, че е налице нарушение на Кодекса за поведение от страна на г-н X.

128 С оглед на тези обстоятелства Общият съд счита, че е налице съвкупност от достатъчно убедителни косвени доказателства, въз основа на които може да се приеме, че е налице пряка връзка, от една страна, между факта, че Мисията не е образувала предварително разследване вследствие на размяната на електронни писма от 10 февруари 2015 г. между ръководителя на Мисията и неговия заместник, за да бъдат разгледани фактите, изложени от ищеца като съставляващи тормоз от страна на г-н X., и от друга страна, влошаването на здравословното състояние на ищеца, настъпило в периода след тази дата.

129 Общият съд обаче счита, че тази причинно-следствена връзка може да бъде установена само за част от този период.

130 На първо място, в това отношение следва да се отбележи, че съгласно Кодекса за поведение, предварителното разследване трябва да се провежда бързо. По-конкретно, точка 8.4.4 от Кодекса за поведение предвижда, че докладът относно предварителното разследване трябва да бъде представен на заместник-ръководителя на Мисията в доста кратък срок — до десет дни. При тези обстоятелства ищецът основателно е трябвало да си зададе въпроса, след като е изтекло известно време, без да получи информация относно последващите действия по жалбата му, дали действително е било образувано предварително разследване и дали все още е в ход. Освен това, видно от материалите по преписката, и по-специално от различните му електронни писма, ищецът е бил добре информиран за прилаганите в такъв случай процедури.

131 Поради това следва да се приеме, че ищецът е трябвало в относително кратък срок да поиска информация относно последващите действия във връзка с електронните му писма от 7 и 9 февруари 2015 г., особено след като изглежда, че тормозът, от който се е оплаквал в тези електронни писма, значително се е засилил съгласно съдържанието на електронните му писма от 25 и 28 август 2015 г. Следва да се отбележи по-конкретно, че в това последно електронно писмо ищецът се оплаква, че през февруари или март 2015 г. г-н X. е проявил физическа

агресия спрямо него, разливайки врял чай върху краката му. В съдебното заседание и в отговор на въпрос на Общия съд в това отношение ищецът не можа да обясни защо едва след няколко месеца е уведомил Мисията за този инцидент, който, ако се приеме за установен, би трябвало да се счита за много сериозен.

132 Ищецът обаче не оспорва факта, че през периода февруари—август 2015 г., както изтъква Мисията, е запазил мълчание относно тормоз, какъвто твърди, че е налице, и изобщо не е поискал от Мисията да го уведоми за последващите действия във връзка с електронните му писма от 7 и 9 февруари 2015 г., нито се е постарал да уведоми Мисията за влошаване на положението си. В това отношение, в отговор на въпрос на Общия съд в съдебното заседание ищецът изтъква само, че не е счел за уместно да предприеме такива действия, имал е доверие на Мисията и е вярвал, че разследването действително е било в ход.

133 Вярно е, че в рамките на допълнителната информация, която предоставя на Мисията на 26 октомври 2015 г., ищецът отбелязва, че „от своя страна г-н [X.] се представ[я] за кратко време (през май 2015 г.) в по-благоприятна светлина“, че „[той държи] да уточн[и], че тъй като все още, след жалбата [му] от февруари, [е] в очакване на приключването на дисциплинарното производство и на санкция, която на практика би имала „възпитателно“ и „мотивиращо“ въздействие върху г-н [X.], и предвид това, че той променя поведението си, [той] се надява[л], че нещата ще си дойдат на мястото“ и че „[з]а да го насърч[и] за тази положителна промяна в това кратко време, дори го покани[л] на обед, покана, която [г-н X.] прие[л] и поч[ел] с присъствието си“. Следователно, видно от собствените изявления на ищеца, през май 2015 г. същият счита, че отношението на г-н X. спрямо него се е подобрило и че може да се очаква — след успешен изход от производството по жалбата и насърчаване от негова страна — техните отношения да се нормализират отново. Както обаче самият ищец посочва, това подобрение продължава само кратко време и поради това следва да се направи извод, че впоследствие тормозът, от който се оплаква, е продължил. Ето защо, дори и да се допусне, че през май 2015 г. подобряването на положението не подтиква ищеца да поиска информация относно предприетите последващи действия по жалбата му, това не се отнася за последващия период.

134 С оглед на изложеното по-горе Общият съд счита, че пряка причинно-следствена връзка между липсата на образуване на предварително разследване и влошаването на здравословното състояние на ищеца може да се счита за установена в достатъчна степен от правна страна само за периода от 10 февруари 2015 г. до най-много май 2015 г. След този период трябва да се счита, че влошаването на здравословното състояние на ищеца вече не произтича пряко от необразуването на предварително разследване, а произтича също и от непредприемането на действия от негова страна, за да се осведоми за последващите действия във връзка с електронните му писма от 7 и 9 февруари 2015 г. или да уведоми своите ръководители относно влошаването на отношенията му с г-н X. Във връзка с това електронното писмо на ищеца от 25 август 2015 г. трябва да се счита за късно изпратено, още повече че към тази дата здравословното му състояние се е влошило до такава степен, че видно от издадените по това време медицински удостоверения, се е наложил отпуск по болест и връщането му в Европа. Ето защо, без да е необходимо да се разглеждат и другите доводи, изложени в това отношение от Мисията, тя не може да носи отговорност за претърпените от ищеца неимуществени вреди след май 2015 г., и по-специално за вредите, настъпили, след като ищецът напуска Мисията в края на август 2015 г.

135 На второ място, видно от точки 112 и 113 по-горе, претърпените от ищеца имуществени вреди са настъпили, след като той напуска Мисията през август 2015 г. Ето защо поради същите основания като изложените в точки 130—134 по-горе следва да се приеме, че Мисията не може да носи отговорност за тези имуществени вреди.

136 С оглед на всичко изложено дотук Общият съд счита, че размерът на неимуществената вреда, претърпяна от ищеца, следва да се определи ex æquo et bono на 10 000 EUR.

137 Видно от всички гореизложени съображения, Мисията следва да бъде осъдена да заплати на ищеца сумата от 10 000 EUR за претърпяната неимуществена вреда, а исканията в останалата им част да се отхвърлят.

По съдебните разноски

138 Съгласно член 134, параграф 3 от Процедурния правилник, ако страните са загубили съответно по едно или няколко от предявените основания, всяка страна понася направените от нея съдебни разноски. Общият съд обаче може да реши една от страните да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и част от съдебните разноски на другата страна, ако обстоятелствата по делото оправдават това.

139 В случая както ищецът, така и Мисията частично са загубили делото. С оглед на обстоятелствата по случая обаче следва да се приеме, че Мисията ще понесе, освен направените от нея съдебни разноски, и три четвърти от съдебните разноски на ищеца.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (пети състав)

реши:

1) Осъжда EUCAP Sahel Niger да заплати на PY сумата от 10 000 EUR.

2) Отхвърля иска в останалата му част.

3) Осъжда EUCAP Sahel Niger да понесе, освен направените от нея съдебни разноски, три четвърти от разноските, направени от PY.

Gratsias Dittrich Xuereb

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 12 април 2018 г.

Подписи